

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY

M.COM. (PART - II)

ORGANIZED MARKET

(Effective from June 2000-01)

OBJECTIVE :-

- (1) To acquaint the students with the concepts & practices of organized market.
- (2) To acquaint the students with the recent trends in the working of commodity exchange, stock exchange, foreign market & public agencies.

COURSE CONTENTS :-

SECTION - I

- (1) (A) **MARKETING CONCEPT :-**
Evaluation of Marketing importance in economic growth (10 %)
(B) Meaning, characteristic, types & functions of organized markets,
Difference between organized and unorganized markets,
(2) Impact of information technology on organized markets.
- (2) **MARKETING, SYSTEM AND ENVIRONMENT :-**
Organizational marketing system, The system approach of marketing environment, marketing intermediaries.
International Marketing : Meaning international marketing environment & decisions (10 %)
- (3) (A) **FORWARDS MARKETS OR COMMODITY EXCHANGES :**
Meaning, objectives, form of organization, objectives, management and types of commodity exchanges, characteristics of the commodities traded in the commodity exchange, methods of trading and settlement function & services and utilities of forward markets. malpractices in forward markets.
(B) **MARKET FUNCTIONARIES :** Brokers & Jobbers, speculators bulls & bears. Types of forward contracts & transferable delivery contracts non specific delivery contracts hedge contracts & specification.
Merits & limitations of holding, difference between hedging and insurance. Speculation - meaning, characteristics and types of speculations, speculators, speculative transactions - Option trading straddle, comering wash sales, rigging, short sales advantage and disadvantages of speculation (15 %)

(4) (A) REGULATED MARKETS :-

Their origin, objectives, merits and limitations, Market committee and its functions, market functionaries, Standardization and grading - their meaning, merits and limitations Role of co-operative marketing societies in regulated organized

(B) MARKETING OF SERVICES :

Characteristics of services, types of services, originations providing services marketing functions of non-profit service marketing organizations.

(C) IMPACT OF INFORMATION TECHNOLOGY ON ORGANISED MARKETS (15 %)

SECTION – II

(5) STOCK EXCHANGES :-

Meaning, characteristics, Organization objectives and management listing of securities, methods of trading types of transactions cash and forward transactions, speculative transactions-options trading, arbitrating come ring, wash sales, of settlement Role of stock exchanges in economic development. Impact of liberalization on Indian stock market. (10 %)

(6) DIFFERENT STOCK EXCHANGES :-

Bombay stock Exchange, National stock Exchange and Over the counter Exchange (OTC), The counter Exchange (OTC), Their organization, objectives, Management and membership, Listing of securities, Leg provision of the Securities, leg provision of the Securities contracts (Regulation) Act 1956 regarding listing of securities, method of trading and settlement clearing house. (10 %)

(7) (A) DEPOSITORY SYSTEM IN INDIA :-

Depository and dematerialization, benefits of the depository, the National Securities Depository Limited. (N.S.D.L.), Central Securities Depository.

(B) EVILS OF STOCK EXCHANGES AND ITS REGULATION :
Self-regulation and regulation of S.E.B.T. power, functions and evaluation of S.E.B.T. (10 %)

(8) GUIDE LINES FOR INVESTORS :-

Factors affecting prices of securities, market indicators, fundamental and analysis and technical analysis-credit rating by different agencies, (10 %)

(9) MONEY MARKET :-

Meaning, and importance of money market, characteristics of well developed Money Market.

Characteristics of Indian money market - organized sector and unorganized sector, Different types of credit instruments. Role of Discounting and Finance House of India Ltd. in Indian money marks

(10 %)

(10) FOREIGN EXCHANGE MARKET:-

Government policy regarding the exchange, rate, Dealers in foreign exchange, factors affecting Exchange Rate.

JLZ GD"N N11F6 U]HZFT I]IGJI;"8L4 ;]ZTP
V[DPSMDP v Z
;\UI9T AHFZM

હેતુઓ :-

- (૧) સંગઠિત બજારોના વિવિધ ખ્યાલો અને વ્યવહારોથી વિદ્યાર્થીઓને અવગત કરવા.
- (૨) વસ્તુ બજારો, શેર બજારો, વિદેશી બજારો અને જાહેર સંસ્થાઓની કામગિરીમાં આવેલા પ્રવર્તમાન પરિવર્તનોથી વિદ્યાર્થીઓને અવગત કરવા.

અભ્યાસક્રમ :-

વિભાગ :- ૧

- (૧) બજાર પદ્ધતિ અને પર્યાવરણ :-
 ૧. બજાર પદ્ધતિનું સ્વરૂપ- બજારલક્ષી પર્યાવરણ અંગેના જુદી જુદી પદ્ધતિલક્ષી અભિગમો.
 ૨. સંગઠિત બજારોનો અર્થ, લાક્ષણિકતાઓ, પ્રકારો અને કાર્યો.
 ૩. ઈન્ફર્મેશન ટેકનોલોજીની સંગઠિત, બજારો પર પડેલી અસરો.
- (૨) વસ્તુ બજારોનું સંચાલન :-

વસ્તુ બજારોનો અર્થ - હેતુઓ અને સંચાલન - સંગઠિત વસ્તુ બજારમાં વેપાર કરવામાં આવતી પેદાશની લાક્ષણિકતાઓ - વાયદા બજારોની કાર્ય પદ્ધતિ- પતાવટના કાર્યો અને સેવાઓ - વસ્તુ બજારના કાર્યો - વાયદા બજારના મધ્યસ્થીઓ - જોબર અને દલાલી - સટોડિયાઓ, મંદીવાળા અને તેજીવાળા સટોડિયાઓ - વાયદા બજારના કરારોના પ્રકારો - વિશિષ્ટ સોપણી કરારો અને વિશિષ્ટ સોપણી ન કરવાની હોય તેવા કરારો - હેજીંગ કરારો અને સટ્ટાના કરારો - હેજીંગના ફાયદાઓ અને મર્યાદાઓ - વીમો અને હેજીંગ વચ્ચેનો તફાવત.

- સટ્ટો - સટ્ટાનો અર્થ, લાક્ષણિકતાઓ અને સટ્ટાના પ્રકારો - સટ્ટોડિયાઓ - સટ્ટાત્મક સોદાઓ (પ્રકારો)- તેજી મંદીના સોદા, ભાવ તફાવતના સોદા, અનિચ્છનીય સોદાઓ - કોર્નરીંગ, કૃત્રિમ બજારોનું સર્જન, હાજર સ્ટોક વગરનું વેચાણ જેવી ગેરરીતિઓ અને તેનું નિયંત્રણ - સટ્ટાના ફાયદાઓ અને ગેરફાયદાઓ (શેરબજાર સહિત)
- (૩) નિયંત્રિત બજારો :-

- નિયંત્રિત બજારોનો ઉદભવ - હેતુઓ - ફાયદાઓ અને મર્યાદાઓ - બજાર સમિતિઓ અને તેના કાર્યો - બજાર મધ્યસ્થીઓ - પ્રમાણીકરણ અને વર્ગીકરણ - તેનો અર્થ - ફાયદાઓ અને ગેરફાયદાઓ - નિયંત્રિત બજારોમાં સહકારી વેચાણ મંડળીઓનો ફાળો - નિયંત્રિત બજારોમાં તાજેતરના વલણો.

વિભાગ - ૨

- (૪) શેરબજાર :-

- શેરબજારનો અર્થ - તેની લાક્ષણિકતાઓ - તેના હેતુઓ - જામિનગિરીઓની નોંધણીનું સંચાલન, વ્યવહારી (સોદાઓ) ની પદ્ધતિઓ - હાજરના સોદાઓ અને વાયદાનો સોદાઓ - ભવિષ્યના સોદાઓ - સટ્ટાત્મક સોદાઓ (પ્રકાર) - તેજીમંદીના સોદાઓ, ભાવ તફાવતના સોદાઓ, માર્જીન (અનામત) વેપાર - શેરબજારની વેપાર પદ્ધતિ - સોદાઓની પતાવટ અને પતાવટ ગૃહ - મૂડીરોકાણકારો અને સટ્ટોડિયાઓ વચ્ચેનો તફાવત - આર્થિક વિકાસમાં શેરબજારનો ફાળો - આર્થિક ઉદારીકરણની ભારતીય શેરબજાર પર ડેલી અસરો.
- (૫) વિવિધ શેરબજારોની કામગિરી :-

- મુંબઈ શેરબજાર - (રાષ્ટ્રીય શેરબજાર) - ઓવર ધ કાઉન્ટર એક્ષચેન્જ ઓફ ઈન્ડિયા - તેમનું સંગઠન, હેતુઓ, સંચાલન અને સભ્યપદ.

- (૬) (અ) ભારતમાં ડિપોઝીટરી પદ્ધતિ :-
 -ડિપોઝીટરી અને ડિમટીરીઆલીઝેશન (સર્ટિફિકેટોના ભૌતિક સ્વરૂપ ને કરી ઇલેક્ટ્રોનિક સ્વરૂપમાં રૂપાંતર) - ડિપોઝીટરી લિમિ - (નેશનલ સીક્યોરીટીઝ ડિપોઝીટરી લિમિ-) - સેન્ટ્રલ સિક્યોરીટીઝ ડિપોઝીટરી (કેન્દ્રસ્થ જામિનગિરી ડિપોઝીટરી)
- (બ) જામિનગિરી કરાર નિયંત્રણ કાયદો, ૧૯૫૬ હેઠળ શેરબજારોનું નિયંત્રણ - સેબી દ્વારા નિયંત્રણ - તેના કાર્યો અને તેનું મૂલ્યાંકન.
- (૭) રોકાણકારો માટેની માર્ગદર્શિકા (પથદર્શકો) જામિનગિરીઓના ભાવને અસર કરતાં પરિબલો - બજાર નિર્દેશકો - મૂળભૂત વિશ્લેષણ અને ટેકનિકલ વિશ્લેષણ - વિવિધ એજન્સીઓ દ્વારા ક્રેડિટ રેટિંગ - મ્યુચ્યુઅલ ફંડોનો ફાળો.
- (૮) નાણા બજાર :-
 અર્થ - મહત્વ - વિકસિત નાણાંબજારની લાક્ષણિકતાઓ - ભારતીય નાણાંબજારની લાક્ષણિકતાઓ - સંગઠિત ક્ષેત્ર અને અસંગઠિત ક્ષેત્ર - વિવિધ પ્રકારના શાખી સાધનો (નાણાંકીય સાધનો)
- (૯) વિદેશી હૂંડિયામણ બજાર :-
 વિનિમયદરો અંગેની સરકારની નીતિ - વિદેશી હૂંડિયામણના ડીલરો - વિનિમય દરને અસરકર્તા પરિબલો.
- (૧૦) (અ) આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપાર વિકાસ સંગઠનની અસરો :-
 ૧. વિશ્વ વ્યાપાર સંગઠન
 ૨. નાસ્ડેક
 ૩. યુરોપીયન સંઘ
 ૪. ન્યુયોર્ક શેરબજાર
- (બ) આંતરરાષ્ટ્રીય બજારક્રિયા :-
 અર્થ - આંતરરાષ્ટ્રીય બજારલક્ષી પર્યાવરણ અને નિર્ણયો

નોંધ :- દરેક પ્રકરણનો ભાર ૧૦% છે.